

KULTTUURI KANNATTELEE

Katri Halonen & Outi Teye

Oikeudet: cc, Blackburn Photo

TAKUlaisia haastettiin vuoden 2010 lopulla katsomaan yhdessä kulttuurituotannon tulevaisuuteen. Mihin kulttuuriala ja yhteiskunta ovat menossa – ja miten toivottavia kehityssuunnat ovat? Hiljaisen tiedon täyttämän kristallipallon käteensä otti 128 TAKUlaista, jotka vastasivat kyselyyn. Sähköinen kysely koostui väittämistä, jotka liittyivät muutoksiin kulttuurisisällöissä ja tuotantojen organisoitumisessa, muutoksiin rahoituksessa ja ansaintalogiikoissa, muutoksiin yhteistyökumppanuukissa sekä TAKUun ja TAKUlaisiin vuonna 2020.

Vastanneet olivat yllättävän yksimielisiä eri väittämien toivottavuudesta ja todennäköisyydestä, joten vastaukset edustavat todennäköisesti suhteellisen hyvin laajemminkin TAKUlaisten näkemyksiä. Avoimet vastaukset kunkin väittämönsä jälkeen avasivat värikkäitä näkökulmia numerovastausten takaa. Tulevaisuusvisiointia tehtiin myös TAKU ry:n vuosikokouksen 2011 yhteydessä järjestetyssä tulevaisuuspaikassa, johon osallistui tusinan verran TAKUlaisia. Paikassa keskityttiin tuottajan muuttuvaan rooliin.

EPÄTYYPILLINEN TYÖ EDUNVALVONNAN KESKIÖÖN

TAKUlaiset näkivät, että tulevaisuudessa työllisyystilanne vaikeutuu. Työt ovat vuonna 2020 tyypillisesti osa-aikaisia ja edellyttävät valmiutta liikkua eri paikkakuntien välillä. Kysynnän ja tarjonnan epätasapainoon liittyy myös pelko heikosta tulotasosta, joka ei nouse runsaan tuottajatyövoiman tarjonnan vuoksi. Kehitys kohti työsuhteitaan yhä epävarmempaa työympäristöä toi mukanaan yk-

simielisimmän tuomion epämieluisimpana, mutta samalla todennäköisimpänä, tulevaisuutena.

TAKUlaiset halusivatkin nostaa edunvalvonnan keskiöön epätyypillisen työn ja siihen liittyvän yksilön epävarmuuden, sitoutumattomuuden ja riskien hallinnan. TAKUlle jää tehtäväksi edelläkävijän aseman ottaminen juuri epätyypillisten töiden karikkojen väistämisen keinojen etsijänä ja ratkaisujen valtavirtaistajana. Eräs vastaajista puki näkemyksensä sanoiksi näin: ”TAKU paitsi edistää taide- ja kulttuurialan kehittymistä, ymmärtää myös tuotantopuolen työntekijöiden tarpeita ja toiveita. Näiden osuus edunvalvonnessa tulee kasvamaan jatkuvasti. Työvoiman liikkuvuus tulee lisääntymään, mutta täydeksi nomadiksi ei toivottavasti tarvitse kenenkään (tahottomaan) ryhtyä.” (Tuottaja)

KANSAINVÄLISIÄ VERKOSTOJA JA PIENIÄ ALIHANKKIOITA

Todennäköisenä ja mieluisana tulevaisuuden kehityssuuntana TAKUlaiset pitivät kansainvälisten verkostojen korostumista. Vaikka vastaajat

näkevät suurten ja keskisuurten tahtumatutuotantojen keskittyvän tulevaisuudessa harvemmille toimijoille, myös pienten alihankkijoiden ja räätälöityjen palveluiden käyttö tulee heidän näkemystensä mukaan lisääntymään. Reilusti yli puolet vastaajista piti todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä sitä, että vuonna 2020 tapahtumatuotannon ammattilaiset suosivat yhä enemmän pieniä alihankkijoita, jotka pystyvät tarjoamaan ”räätälöityjä” henkilökohtaisia palveluita.

TOIVEISSA PAREMPI TULOTASO

TAKUlaisten keskiansio oli 2010 vuoden lokakuussa 2320 euroa. Samaan aikaan suomalaisen keskiansio on 2 900 euron luokkaa ja korkeakoulutuksen saaneiden keskiansio jo pitkälti yli 3000 euroa kuukaudessa (Palkat ja työvoimakustannukset, Tilastokeskus 2010). Lähes kaikki vastaajat toivoivatkin, että vuoteen 2020 mennessä tuottajan tulotaso nousee merkittävästi suhteessa suomalaisten keskiansioon. Nykyinen tulotaso liitettiin useissa vastauksissa koettuun mielipideilmastoon, joka vähättelee kulttuurituottajan ammattia. Vankumattomasta toivosta huolimatta muutosta piti todennäköisenä vain 15 prosenttia vastaajista.

ten toimijoiden hallitsemia monopolisoituvia markkinoita. Tämä nähtiin uhkana sisältöjen kotimaisuusasteelle sekä alan organisoimiselle pienten alihankintaverkostojen varaan.

TAKUlaiset haluavat, että kulttuuria on tarjolla kaikille. Suuntaus, jossa tarjottaisiin räätälöityjä palveluita yhä harvemmille maksukykyisille asiakkaille, nähtiin erittäin negatiivisena kehityskulkuna. Julkisen sektorin muutokset nousivat vastauksissa keskeiseksi näkökulmaksi. Uhkana nähtiin julkisen sektorin perääntyminen rahoittajan ja kulttuurin edistäjän roolista ja keskittyminen viranomaisvalvontaan.

KULTTUURI KEHITYKSEN DYNAMONA

TAKUlainen utopia rakentuu kukoistavan kulttuurin varaan. Siinä

rista, jolla on tärkeä ja tunnustettu asema yhteiskunnassa. Se yhdistää aatteellisesti. Huomioitavaa on, että toivottavassa tulevaisuudessa ei korostunut TAKUlaisten oma rooli toimijana, vaan keskiössä oli työn merkitys yhteiskunnalle ja erilaiset kumppanuudet.

KIPUPISTEENÄ EPÄTYYPILLINEN TYÖ

Tuottajatyön kipupisteeksi nousi kyselyn perusteella selkeästi epätyypillisen työn mukana tulevat riskit työn pysyvyydestä, tulotason vakaudesta ja työllisyyden määrästä. Yhdeksi ratkaisuksi on ehdotettu tuottajien ryhmittymistä tuotantotaloiksi. Tämä epäilytti vastaajia. Ehkäpä organisointimuoto ei takaa työtilaisuuksien määrän vakituisuudesta määrää ja jatkuvuutta. Organisoim-

timallit eivät kykene vastaamaan työn epävarmuuden haasteisiin, vaan kaivataan selkeästi laajamittaisempaa pohdintaa ja ratkaisuehdotuksia epätyypillisen työn epävakauden puskuerointiin.

KULTTUURI KANNATTELEE - KAIKKIA

Kaiken kaikkiaan aineiston keskeisin sanoma on TAKUlaisten vahva luottamus kulttuurin merkitykseen yksilöille ja yhteiskunnalle. Työtä tehdään antaumuksella ja tulevaisuus halutaan nähdä rikkaan ja monipuolisen kulttuurituotannon leimaamana. Vaikka kyselyssä ei rakennettu tiekarttoja toivotun utopian saavuttamiseksi, on selvää, että visio työn tärkeydestä kannattelee kulttuurialan välittäjäpörrästä heidän tehdessä arkisia valintojaan ja niiden kautta rakentaessaan kulttuurimme tulevaisuutta.

TAKUlaisten vastauksista päätelleen kulttuurin välittäjäammateissa toimivat kantavat ensisijaisesti huolta siitä, että kulttuurin tulee olla tarjolla kaikille ilman korkeiden pääsymaksujen aiheuttamaa karsintaa. Kulttuuri halutaan nähdä tulevaisuudessaakin peruspalveluna, joka tuottaa yksilölle hienoja kokemuksia julkisen rahoituksen subventoimana.

KULTTUURI KANNATTELEE
Kulttuurituotannon tulevaisuus
TAKUlaisten arvioimana
Katri Halonen & Outi Teye (2011)

Utopia, oikeudet: cc, Felipe Venancio

TAKULAINEN UTOPIA JA DYSTOPIA

Todennäköisen tulevaisuuden ohella pyrittiin hahmottamaan vääntämien avulla myös toivottuja utopioita ja epämieluisia dystopioita. Näistä nousi kummastakin viisi keskeistä näkökulmaa, joista TAKUlaiset olivat huomattavan yksimielisiä. Todennäköisyyksien keskittyessä etenkin työsuhteen laatuun ja työympäristöön, toiveet kohdistuivat enemmän kulttuurin sisältöihin ja rooliin yhteiskunnassa ja eri toimialoilla. Dystopian aineksia ovat liukuminen kulttuurisisältöjen ja organisoinnin tapojen viemänä kohti kansainvälis-

kulttuurilla on yhteiskunnassa keskeinen asema, sisällöt ovat rikkaita ja monipuolisia ja kulttuurin rooli nähdään kehityksen keskeisenä dynamona. Utopiaa toteuttavat pienet alihankkijat monikansallisten monopolien sijasta. Sen toteuttamiseen osallistuvat myös esimerkiksi matkailu-, sosiaali- ja terveysala lisääntyvän yhteistyön kautta.

Koulutuksen painopiste on peruskoulutuksen sijasta TAKUlaisten ajankohtaisemmassa täydennys- ja maisteritason koulutuksessa. TAKUlainen utopia on vahva visio kulttuu-